

Bruksela, 22 grudnia 2020 r.
(OR. en)

14333/20

UD 404

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	15 grudnia 2020 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2020) 806 final
Dotyczy:	SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY na podstawie art. 278a unijnego kodeksu celnego dotyczące postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych przewidzianych w kodeksie

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2020) 806 final.

Załącznik: COM(2020) 806 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 14.12.2020 r.
COM(2020) 806 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**na podstawie art. 278a unijnego kodeksu celnego dotyczące postępów w rozwijaniu
systemów teleinformatycznych przewidzianych w kodeksie**

{SWD(2020) 339 final}

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	2
2.	PRZEBIEG PROCEDURY	2
3.	METODYKA REALIZACJI PROJEKTU DOTYCZĄCEGO SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH UKC	3
4.	OGÓLNY PRZEGLĄD POSTĘPÓW WE WDRAŻANIU SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH UKC	4
5	PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	17

1. WPROWADZENIE

Pierwsze roczne sprawozdanie z postępów¹ przedstawione przez Komisję w sprawie wdrażania systemów teleinformatycznych unijnego kodeksu celnego (UKC) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji² opublikowano w dniu 13 grudnia 2019 r. W tegorocznym sprawozdaniu przedstawiono bardziej szczegółowe informacje dotyczące trwających postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych i opisano rozwój sytuacji w kierunku pełnej cyfryzacji i systemu celnego od czasu wejścia w życie UKC. W tym celu niniejsze sprawozdanie bazuje na programie prac związanych z UKC³, który uznaje się za punkt odniesienia na potrzeby zgłaszania postępów.

Projekty wymienione w programie prac związanych z UKC można podzielić na trzy grupy według kategorii systemów:

- i) jedenaście centralnych transeuropejskich systemów, które zostaną opracowane lub zmodernizowane przez Komisję (które często wymagają również zmian lub modernizacji systemów krajowych państw członkowskich);
- ii) trzy zdecentralizowane systemy transeuropejskie, które Komisja musi opracować lub zmodernizować, ale które posiadają istotny komponent krajowy wymagający wdrożenia przez państwa członkowskie; oraz
- iii) trzy systemy krajowe, które muszą zostać opracowane lub zmodernizowane wyłącznie przez państwa członkowskie.

Niniejsze sprawozdanie zawiera analizę wymiernych postępów poczynionych w zakresie wszystkich trzech rodzajów systemów, wraz ze wskazaniem celów poszczególnych projektów, architektury projektów i metody planowania. Na tej podstawie w sprawozdaniu wskazuje się ewentualne opóźnienia, o ile takie stwierdzono, i przewidziane działania zaradcze. Podsumowanie ogólnej oceny postępów w realizacji programu prac związanych z UKC umieszczono w części niniejszego sprawozdania zawierającej wnioski i wykazano w niej, że pozostałe projekty w większości są realizowane zgodnie z harmonogramem. Więcej szczegółowych informacji na temat planowania i statusu każdego projektu przedstawiono w dokumencie roboczym służb Komisji⁴ opublikowanym wraz z niniejszym sprawozdaniem.

2. PRZEBIEG PROCEDURY

W dniu 1 maja 2016 r. w życie wszedł unijny kodeks celny, a po wprowadzeniu zmian w 2019 r.⁵ ustanowiono terminy w latach 2020, 2022 i 2025 na stopniowe zakończenie prac nad procesem przechodzenia na stosowanie technik elektronicznego przetwarzania danych. Art. 278 stanowi, że obecnie stosowane systemy teleinformatyczne i systemy oparte na

¹ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na podstawie art. 278a unijnego kodeksu celnego dotyczące postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych przewidzianych w kodeksie, COM(2019) 629 final.

² Dokument roboczy służb Komisji załączony do sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na podstawie art. 278a unijnego kodeksu celnego dotyczącego postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych przewidzianych w kodeksie, SWD(2019) 434 final.

³ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/2151 z dnia 13 grudnia 2019 r. ustanawiająca program prac dotyczący rozwoju i wdrażania systemów teleinformatycznych przewidzianych w unijnym kodeksie celnym (Dz.U. L 325 z 16.12.2019, s. 168-182).

⁴ Dokument roboczy służb Komisji załączony do sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na podstawie art. 278a unijnego kodeksu celnego dotyczącego postępów w rozwijaniu systemów teleinformatycznych przewidzianych w kodeksie, SWD(2020) XXX final.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/632 z dnia 17 kwietnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 952/2013 w celu przedłużenia okresu przejściowego wykorzystywania sposobów innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych przewidzianych w unijnym kodeksie celnym (Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 54–58).

dokumentach w formie papierowej można nadal stosować przy dopełnianiu formalności celnych (tak zwane „środki przejściowe”) do czasu wdrożenia stosownych nowych lub zmodernizowanych systemów teleinformatycznych przewidzianych w UKC. Środki przejściowe muszą przestać obowiązywać z chwilą wprowadzenia odpowiednich systemów teleinformatycznych.

Aby wesprzeć ten złożony proces przejścia na systemy teleinformatyczne w kierunku całkowitej cyfryzacji systemu celnego, w programie prac związanych z UKC określono terminy wdrożenia każdego systemu teleinformatycznego (i jego możliwych etapów) w okresie od 2020 r. do 2025 r.

W art. 278a zobowiązano Komisję do przedstawiania rocznego sprawozdania na temat postępów we wdrażaniu zaległych systemów teleinformatycznych. W tym celu Komisja zgromadziła informacje na temat postępów **na podstawie 1) planów krajowych, które państwa członkowskie mają obowiązek przedstawiać dwa razy do roku (w styczniu i czerwcu) oraz 2) wyników badania przeprowadzanego wśród służb Komisji oraz wśród państw członkowskich, którego celem było opisanie postępów.**

W informacjach na temat planowania i postępów, zebranych od państw członkowskich i Komisji i włączonych do niniejszego sprawozdania, oddano stan faktyczny na koniec czerwca i przedstawiono szacunkowe postępy, które zostaną poczynione do końca 2020 r. Zgodnie z tym, co zapowiedziano w sprawozdaniu z 2019 r., w sprawozdaniu za rok 2020 uwzględniono również analizę przygotowaną na podstawie bardziej szczegółowych informacji uzyskanych ze sprawozdań państw członkowskich w ramach **krajowych programów koordynacji** realizowanych od 2020 r. w przypadku głównych zdecentralizowanych systemów transeuropejskich w obszarze tranzytu i wywozu.

Zebrane dane porównano również z danymi z 2019 r. w celu wykrycia większych zmian. Kierownicy projektu biorący udział w badaniu mieli wskazać wszelkie znane opóźnienia w realizacji harmonogramów prac dotyczących systemów teleinformatycznych, przyczyny takich opóźnień i podjęte środki zaradcze. Dane pochodzące z badania obejmują zarówno dane ilościowe, tj. informacje o dotrzymanyh lub niedotrzymanyh terminach oraz o zrealizowanych lub niezrealizowanych etapach, jak i dane jakościowe obejmujące szczegółowe opisy występujących wyzwań, oczekiwanych rodzajów ryzyka i szacowanej złożoności projektów.

3. METODYKA REALIZACJI PROJEKTU DOTYCZĄCEGO SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH UKC

W zakres prac nad rozwojem systemów teleinformatycznych wchodzi kilka etapów:

- W pierwszej kolejności należy sporządzić uzasadnienie biznesowe wskazujące przesłanki i potrzebne środki budżetowe do realizacji projektu. Uzasadnienie biznesowe zawiera zazwyczaj kontekst biznesowy, opis problemu, opis/zakres projektu, możliwe rozwiązania alternatywne, koszty i ramy czasowe.
- Następnie sporządza się dokument koncepcyjny zawierający bardziej szczegółowe informacje definiujące projekt pod względem architektury, kosztu, czasu realizacji i związanego ryzyka, a także m.in. informacje na temat etapów, wyników i organizacji.
- W ramach kolejnego etapu stosuje się modelowanie procesów biznesowych polegające na graficznym przedstawieniu procesów biznesowych wynikających z przepisów w formie wykresów przepływu procesów lub modeli procesów, co ma pomóc w opracowaniu specyfikacji funkcjonalnej systemów. Korzyść wynikająca

z wizualnego przedstawienia modeli procesów polega na zapewnieniu jednakowego zrozumienia i wspólnej analizy.

- W tym kontekście opracowuje się specyfikację techniczną w celu szczegółowego opisanie struktury systemu, architektury, którą należy zastosować, komunikatów przekazywanych przez przedsiębiorców i urzędy celne, interfejsów z innymi systemami, planowanych testów itp.

W ramach ostatnich prac nad projektami dotyczącymi UKC **zoptymalizowano** metodykę realizacji projektu, a modelowanie procesów biznesowych, modelowanie danych i specyfikację techniczną opracowywano w sposób bardziej **równoległy** i od samego początku w **ściślejszej współpracy** z ekspertami w dziedzinie prawa, biznesu i IT, zarówno po stronie Komisji, jak i administracji krajowych, oraz w porozumieniu z przedstawicielami branży. Ponadto w kilku projektach stopniowo wdrażano **modele polegające na iteracyjnym tworzeniu i wypuszczaniu** oprogramowania.

Komisja i państwa członkowskie odbywają regularne posiedzenia w celu określenia i uzgodnienia dokumentacji projektowej w odniesieniu do każdego systemu transeuropejskiego. Ponadto Komisja systematycznie konsultuje się ze środowiskiem handlowym za pośrednictwem Grupy Kontaktowej ds. Handlu. Istotną trudność sprawia zapewnienie dalszego sprawnego funkcjonowania istniejących systemów w czasie rozwijania nowych systemów. Niezwykle ważne będzie zatem zapewnienie płynnego przejścia z istniejących systemów na systemy zmodernizowane, kiedy będą już gotowe. Ma to kluczowe znaczenie dla zapewnienia, aby przejście to nie wpłynęło na operacje handlowe i celne.

4. OGÓLNY PRZEGLĄD POSTĘPÓW WE WDRAŻANIU SYSTEMÓW TELEINFORMATYCZNYCH UKC

Programem prac związanych z UKC objęto siedemnaście projektów prowadzących do **wdrożenia wymaganych systemów teleinformatycznych**, w tym czternaście systemów transeuropejskich, za które Komisja odpowiada wraz z państwami członkowskimi, i trzy, za które wyłączną odpowiedzialność ponoszą państwa członkowskie.

4.1 Na koniec 2020 r. Komisja może poinformować o **udanej modernizacji lub wdrożeniu ośmiu z siedemnastu systemów**.

W szczególności w tegorocznym sprawozdaniu należy podkreślić, że w dniu 1 czerwca 2020 r. udało się pomyślnie wdrożyć system **arkuszy informacyjnych dla procedur specjalnych w ramach UKC** (INF SP). W ramach tego nowego systemu zharmonizowano podejście do skutecznego zarządzania procedurami uszlachetniania czynnego i biernego oraz usprawniono monitorowanie i kontrolę urzędów celnych.

Osiem ukończonych transeuropejskich systemów (nowe systemy i systemy zmodernizowane) to:

- **system zarejestrowanych eksporterów w ramach UKC – (REX)** (nowy): wdrożono w **2017 r.**;
- **system decyzji celnych w ramach UKC – CDS** (nowy): wdrożono w **2017 r.**;
- **bezpośredni dostęp przedsiębiorców do europejskich systemów informacji w ramach UKC – UUM&DS** (jednolite zarządzanie użytkownikami i podpis cyfrowy) (nowy): wdrożono w **2017 r.**;

- **modernizacja systemu rejestracji i identyfikacji przedsiębiorców w ramach UKC – EORI2** (modernizacja): wdrożono w **2018 r.**;
- **surveillance 3 w ramach UKC – SURV3** (modernizacja): wdrożono w **2018 r.**;
- **system wiążącej informacji taryfowej w ramach UKC – WIT** (modernizacja): system ma na celu dostosowanie wieloletniej bazy danych zawierającej wszystkie wiążące informacje taryfowe wydane przez organy celne państw członkowskich do zasad UKC. Lepsze mechanizmy kontroli zapewnią właściwe pobieranie wszystkich należnych zgodnie z prawem opłat celnych i związanego z nimi podatku VAT oraz skuteczniejsze wykrywanie nadużyć finansowych. Realizację kroków 1 i 2 etapu pierwszego ukończono do października 2017 r. W czasie realizacji drugiego etapu doszło do opóźnienia o dwa kwartały na etapie opracowywania. Zasadniczo prace przebiegały jednak zgodnie z planem, a dostosowany do UKC system eBTI **wdrożono w październiku 2019 r.** Prace te obejmowały również zapewnienie dostępu do tego systemu przez unijny portal dla przedsiębiorców do obsługi spraw celnych;
- **upoważnieni przedsiębiorcy w ramach UKC – AEO** (modernizacja): projekt ma za zadanie usprawnić procesy operacyjne związane z wnioskami oraz pozwoleniami dotyczącymi upoważnionych przedsiębiorców, biorąc pod uwagę zmiany w przepisach UKC. Etap 1 ukończono w dniu 5 marca 2018 r. a etap 2 część 1 – w dniu 1 października 2019 r., przy czym uwzględniono nowe wymagania UKC w zakresie składania dokumentów drogą elektroniczną za pośrednictwem unijnego portalu dla przedsiębiorców do obsługi spraw celnych oraz zmiany związane z procesem decyzyjnym. Etap 2 część 2 (późniejsze procesy) **wdrożono w grudniu 2019 r.**;
- **arkusze informacyjne dla specjalnych procedur w ramach UKC – INF** (nowy): projekt ten ma na celu stworzenie nowego systemu, aby wspierać i usprawniać procesy zarządzania danymi oraz wspierać i usprawniać elektroniczne przetwarzanie danych, których wymaga dopełnienie formalności celnych – tzw. procedur specjalnych. Po uwzględnieniu doświadczeń projektu pilotażowego dokonano pewnych dalszych dostosowań i **wdrożono system INF w pełnym wymiarze w przewidzianym terminie dnia 1 czerwca 2020 r.**

4.2 Jeżeli chodzi o dziewięć nadal realizowanych projektów, niniejsze sprawozdanie ma na celu podkreślenie osiągnięć w roku 2020 i przedstawienie dowodów ciągłej współpracy między Komisją a państwami członkowskimi.

4.2.1 Sześć projektów transeuropejskich

W 2020 r. przygotowano i uzgodniono szereg dokumentów dotyczących projektów w dziedzinie IT, które stanowią podstawę prac rozwojowych nad systemami – zob. poniżej w celu zapoznania się z postępiami w poszczególnych projektach.

Zgodnie z art. 278 ust. 3 UKC do dnia 31 grudnia 2025 r. należy zrealizować sześć transeuropejskich projektów o szczególnej architekturze – niekiedy wymagającej łączenia komponentów centralnych i krajowych oraz z co najmniej jednego etapu – których cechy i harmonogram realizacji są następujące:

- **Zarządzanie zabezpieczeniami w ramach UKC – GUM** (nowy): ma na celu zapewnienie przydziału poszczególnych rodzajów zabezpieczeń w czasie rzeczywistym w całej UE i zarządzania tymi zabezpieczeniami. Oczekuje się, że poprawa szybkości przetwarzania, identyfikowalności i elektronicznego

monitorowania zabezpieczeń między urzędami celnymi doprowadzi do szybszej identyfikacji przypadków, w których zabezpieczenia uznają się za nieważne lub niewystarczające do pokrycia powstałego lub potencjalnego długu.

Postępy: W związku z prawnymi celami pośrednimi w ramach programu prac związanych z UKC prace nad specyfikacją techniczną mają zostać ukończone do dnia 30 września 2022 r. w przypadku komponentu 1 dotyczącego *transeuropejskiego systemu zarządzania zabezpieczeniami* i na dzień 30 listopada 2024 r. w przypadku komponentu 2 dotyczącego *krajowego systemu zarządzania zabezpieczeniami*. Uzasadnienie biznesowe dla *transeuropejskiego systemu zarządzania zabezpieczeniami* było przedmiotem kilku rund dyskusji na temat zakresu i wariantów wdrożenia. Ponadto w 2020 r. Komisja porozumiała się z państwami członkowskimi co do ponownego wykorzystania istniejącego systemu wraz z dodaniem szczegółowych wymogów dotyczących zarządzania zabezpieczeniami. Jeśli chodzi o *krajowy system zarządzania zabezpieczeniami*, cztery państwa członkowskie poinformowały o wdrożeniu systemu krajowego, a trzy inne państwa członkowskie dokonują postępów w zakresie specyfikacji technicznych. Zakres przekierowania transeuropejskiego systemu zarządzania zabezpieczeniami może wymagać jednak pewnych dalszych dostosowań.

- **Modernizacja systemu kontroli importu w ramach UKC – ICS2 (modernizacja):** celem tego projektu jest wzmocnienie bezpieczeństwa i ochrony łańcucha dostaw poprzez poprawienie jakości danych, usprawnienie zbierania danych, dostępności i wymiany danych w odniesieniu do powiadomień poprzedzających przybycie („przywózowe deklaracje skrócone”) i związanego z nią ryzyka oraz kontroli informacji. W szczególności projekt ułatwi współpracę między państwami członkowskimi w procesie analizy ryzyka. Projekt zostanie oddany w trzech częściach, aby umożliwić realne przejście w ramach poszczególnych rodzajów transportu.

Postępy: Specyfikacja techniczna dla ICS2 – faza 1 i 2 była gotowa w dniu 30 czerwca 2018 r. ICS2 – faza 1 zaplanowano na dzień 15 marca 2021 r. i obejmować będzie ono obowiązek dostarczania przez odpowiednich przedsiębiorców (operatorów pocztowych i przewoźników ekspresowych w transporcie lotniczym) minimalnych danych, tj. danych przywózowej deklaracji skróconej ENS podawanych przed załadunkiem. Prace postępują zgodnie z planem z myślą o terminowym wdrożeniu centralnego repozytorium ICS2 i wspólnego interfejsu dla przedsiębiorców. Kilka państw członkowskich zwróciło jednak uwagę na pewne ryzyko opóźnień ze względu na ambitny okres badania zgodności.

- **Potwierdzenie unijnego statusu celnego towarów w ramach UKC – PoUS (nowy):** projekt zapewni przechowywanie wszelkich dowodów składanych przez przedsiębiorców w celu potwierdzenia unijnego statusu celnego towarów, zarządzanie nimi i ich wyszukiwanie. Projekt ten można wdrożyć na poziomie centralnym albo na poziomie krajowym, przy czym wiele państw członkowskich otwarcie opowiedziało się za stosowaniem systemu centralnego opracowanego przez Komisję Europejską. W świetle zależności między wdrożeniem manifestu celnego towarów w ramach UKC jako dowodu statusu Unii oraz europejskiego systemu morskich pojedynczych punktów kontaktowych projekt będzie realizowany w dwóch etapach w celu uniknięcia niespójności i ograniczenia ryzyka.

Postępy: Podobnie jak w zeszłorocznym sprawozdaniu państwa członkowskie, które wolą wdrożyć komponent systemowy na poziomie krajowym, zgłosiły trudności w przewidywaniu, czy ich wdrożenie będzie zgodne z kalendarium wskazanym w programie prac, ze względu na wczesny etap realizacji projektu. Procesy biznesowe i specyfikacje funkcjonalne dla *PoUS – etap 1* zostały zatwierdzone przez państwa członkowskie w pierwszym kwartale 2020 r., a dokument koncepcyjny ukończono w trzecim kwartale 2020 r.

- **Scentralizowana odprawa dla importu w ramach UKC – CCI (nowy):** Celem tego projektu jest objęcie towarów procedurą celną, wykorzystując odprawę scentralizowaną, co pozwoli przedsiębiorcom scentralizować także ich powiązane z cłami działania. Przetwarzanie zgłoszenia celnego oraz rzeczywiste zwolnienie towarów będzie koordynowane pomiędzy właściwymi urzędami celnymi. System będzie się opierał na nowych krajowych systemach importu i będzie umożliwiał automatyczne funkcjonowanie procesu odprawy scentralizowanej na szczeblu europejskim.

Postępy: Specyfikacje techniczne dotyczące *scentralizowanej odprawy dla importu – etap 1* ukończono i zatwierdzono w 2020 r. ze względu na planowaną datę wdrożenia w dniu 1 marca 2022 r. z udziałem państw członkowskich będących prekursorami. Dwa państwa członkowskie zgłosiły ukończenie prac nad specyfikacją techniczną etapu 1, natomiast w przypadku pięciu innych państw członkowskich prace nadal trwają.

Uzasadnienie biznesowe dla *CCI – Etap 2* sfinalizowano w październiku 2019 r. Procesy biznesowe i specyfikacje funkcjonalne dla etapu 2 zakończono w 2020 r., a specyfikacje techniczne mają być gotowe do dnia 30 czerwca 2022 r. w związku z planowaną datą wdrożenia w dniu 2 października 2023 r.

- **Nowy skomputeryzowany system tranzytowy w ramach UKC – NCTS (modernizacja):** System NCTS dostosowuje istniejący unijny i wspólny system tranzytowy do nowych przepisów prawnych dotyczących UKC, takich jak dostosowywanie wymiany informacji do wymogów dotyczących danych z zakresu UKC oraz modernizacja i rozwój połączeń z innymi systemami.

Postępy: Nie doszło do żadnych opóźnień w przypadku *NCTS – Etap 5*: specyfikacje techniczne zostały uzupełnione i zatwierdzone, podobnie jak strategia przechodzenia na stosowanie technik elektronicznego przetwarzania danych. Projekt jest obecnie w trakcie realizacji i ma zostać zrealizowany do dnia 1 grudnia 2023 r. zgodnie z programem prac związanych z UKC, przy czym pierwsze wdrożenia w państwach członkowskich będących prekursorami projektu przewidziano na marzec i grudzień 2021 r. Cztery państwa członkowskie zgłosiły ukończenie prac nad specyfikacją techniczną etapu 5, natomiast w przypadku dziewięciu innych państw członkowskich prace nadal trwają.

W przypadku *NCTS – Etap 6* (połączenie z innymi systemami), w 2020 r. przeprowadzono studium wykonalności, które dostarczy danych wejściowych na potrzeby uzasadnienia biznesowego, które ma być ukończone na początku 2021 r.

- **Automatyczny system eksportu w ramach UKC – AES (modernizacja zarówno istniejącego systemu transeuropejskiego (komponent 1 projektu), jak i istniejących krajowych systemów eksportu (komponent 2 projektu)):** ma na celu realizację wymogów UKC dotyczących wywozu i wyprowadzenia towarów. Projekt związany z *transeuropejskim AES* obejmuje wdrożenie uproszczeń w ramach UKC

oferowanych w handlu w celu ułatwienia wywozu towarów dla przedsiębiorstw europejskich, które to uproszczenia obejmują odprawę scentralizowaną w przypadku wywozu, oraz obowiązków przewidzianych w UKC w zakresie lepszego monitorowania towarów wyprowadzanych z obszaru celnego UE, w celu zapobiegania nadużyciom finansowym.

Postępy: Specyfikacje techniczne dotyczące *transeuropejskiego AES* uzupełniono i zatwierdzono, podobnie jak strategię przechodzenia na stosowanie technik elektronicznego przetwarzania danych. Projekt jest obecnie w trakcie realizacji i ma zostać zrealizowany do dnia 1 grudnia 2023 r. zgodnie z programem prac związanych z UKC, przy czym pierwsze wdrożenia w państwach członkowskich będących prekursorami projektu przewidziano na marzec 2021 r. Jeżeli chodzi o komponent 2 projektu, tj. *modernizację krajowych systemów eksportu*, specyfikacje techniczne powinny zostać ukończone do dnia 1 września 2022 r. Państwa członkowskie powinny ukończyć komponent wywozowy swoich systemów procedur specjalnych w tym samym czasie, co AES. Cztery państwa członkowskie zgłosiły ukończenie prac nad specyfikacją techniczną komponentu 1, natomiast w przypadku ośmiu innych państw członkowskich prace nadal trwają.

Podsumowując, **Komisja i państwa członkowskie realizują prace nad sześcioma pozostałymi projektami transeuropejskimi zgodnie z terminami** uzgodnionymi w kontekście UKC i programu prac związanych z UKC, a także celów pośrednich projektu wyznaczonych w ramach wieloletniego planu strategicznego dla organów celnych z 2019 r.

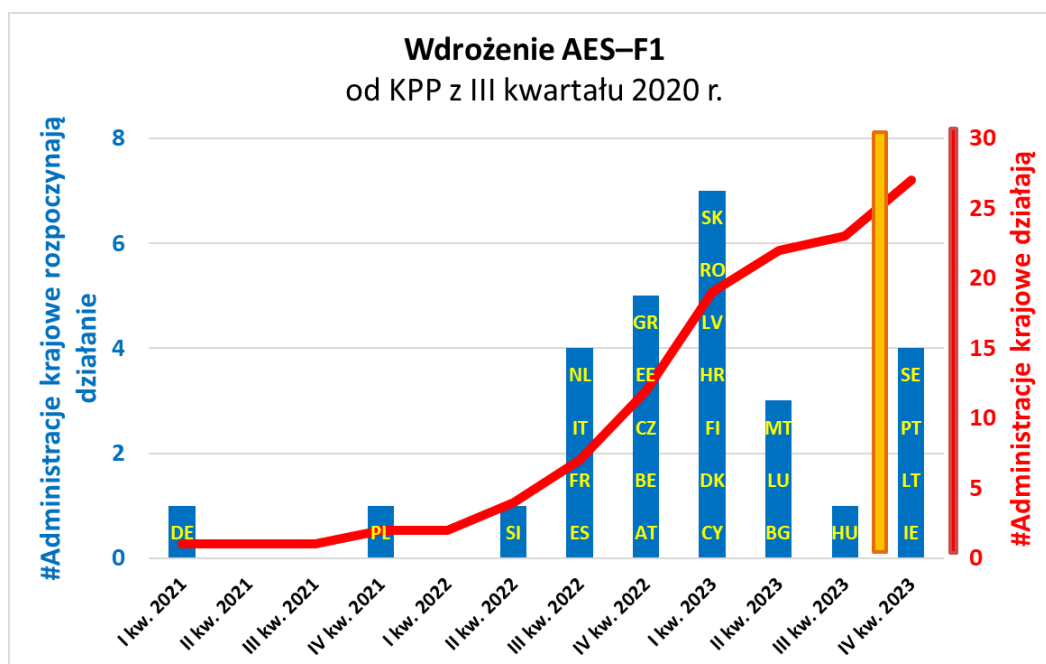
W związku ze zbliżającymi się wdrożeniami w 2021 i 2022 r. należy wskazać na pewne kluczowe osiągnięcia w zakresie postępów:

Po pierwsze, osiągnięto decydujący postęp w przygotowaniu i badaniach pierwszej wersji systemu kontroli przywozu 2 w ramach UKC (ICS2), a projekt ma być wdrożony do marca 2021 r.

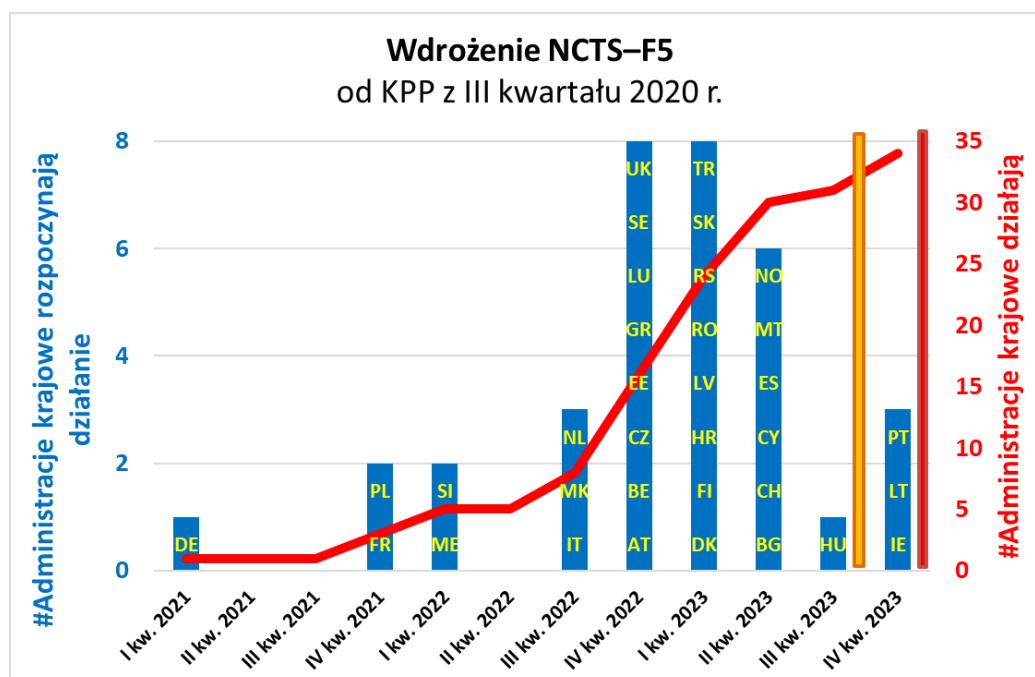
Po drugie, zakończono prace nad specyfikacjami technicznymi dotyczącymi głównych zdecentralizowanych systemów transeuropejskich w zakresie przywozu, tranzytu i wywozu, takich jak scentralizowana odprawa dla importu (CCI) - Etap 1, Etap 5 nowego skomputeryzowanego systemu tranzytowego (NCTS) oraz zautomatyzowany system eksportu (AES), a prace rozwojowe ze strony państw członkowskich i Komisji postępują zgodnie z planem. Ponadto zatwierdzono uzasadnienie biznesowe dotyczące zarządzania zabezpieczeniami (GUM).

W przypadku NCTS – Etap 5 i AES w programie prac związanych z UKC rozpoczęcie okresu wdrażania przewidziano od marca 2021 r. Państwa członkowskie będące prekursorami przystępują do wdrażania w marcu i grudniu 2021 r., a kolejne państwa członkowskie będą stopniowo dołączać do końca 2023 r.

Wszystkie administracje krajowe potwierdziły, że planują rozpocząć działania na rzecz wdrożenia AES i etapu 5 systemu NCTS w okresie od pierwszego kwartału 2021 r. do czwartego kwartału 2023 r., zachowując pełną zgodność z programem prac związanych z UKC. Proces ten przedstawiono na rys. 1 i rys. 2. Żółty słupek oznacza termin, w którym państwa członkowskie muszą przygotować się do zamknięcia istniejących systemów eksportu i tranzytu oraz rozpocząć eksploatację nowych systemów, tak aby były gotowe przed upływem prawnego terminu, który wskazano na czerwonym słupku.

Rysunek 1 – Wdrożenie AES przez administracje krajowe

Rysunek 2 – Wdrożenie etapu 5 systemu NCTS przez administracje krajowe

Komisja przedłożyła również państwom członkowskim zaktualizowany pakiet dokumentacji dotyczącej warunków współpracy i umów o gwarantowanym poziomie usług w zakresie funkcjonowania zespołów wsparcia technicznego, a także dostępności i zarządzania ciągłością systemów. Jest to ważna część pracy, która stanowi podstawę właściwego funkcjonowania i dostępności systemów transeuropejskich.

Ponadto należy podkreślić, że w związku z wdrażaniem programu prac związanych z UKC **działania prowadzone przez Komisję stanowiły około 79 % do grudnia 2020 r.** (w zeszłorocznym sprawozdaniu stanowiły 66 %) całości prac rozwojowych, które mają zostać zrealizowane do 2025 r. Odsetek ten opiera się na kluczowych wskaźnikach wydajności w odniesieniu do działań przypisanych wyłącznie Komisji i nie odzwierciedla działań wymaganych przez państwa członkowskie. W poniższym przeglądzie przedstawiono prognozy w świetle postępów i planowania przedłożone przez służby DG TAXUD.

	% zrealizowanych
Do końca 2020 r.	79 %
Do końca 2021 r.	85 %
Do końca 2022 r.	90 %
Do końca 2023 r.	95 %
Do końca 2024 r.	97 %
Do końca 2025 r.	100 %

Rysunek 3 – Oszacowanie % zakończonych działań rozwojowych Komisji

4.2.2 Trzy systemy krajowe

Państwa członkowskie mają ukończyć modernizację trzech systemów krajowych do 2022 r. Wyklucza to jednak komponent eksportowy krajowego systemu procedur specjalnych, w przypadku którego działalność i planowanie są powiązane ze zautomatyzowanym systemem eksportu (AES).

Trzy systemy państw członkowskich, które należy wdrożyć do dnia 31 grudnia 2022 r., zgodnie z art. 278 ust. 2 UKC, to:

- **Powiadomienie o przybyciu towarów na podstawie UKC, powiadomienie o przedstawieniu towarów oraz czasowe składowanie (NA, PN i TS)** – (modernizacja): określenie stopnia automatyzacji procesów na poziomie krajowym w odniesieniu do powiadomień o przybyciu środków transportu, przedstawienia towarów i deklaracji do czasowego składowania, tak jak to opisano w UKC. Projekt ten wspiera harmonizację we wszystkich państwach członkowskich w odniesieniu do wymiany danych między sektorem handlu a organami celnymi.

Postępy: Belgia wyszła z inicjatywą współpracy z 12 innymi zainteresowanymi państwami członkowskimi w zakresie sporządzenia specyfikacji. Sporządzanie odpowiedniej dokumentacji technicznej i funkcjonalnej, jak również pakietów testowych, będzie kontynuowane w ramach współpracy w zespole ekspertów współfinansowanym w ramach programu „Cła 2020”. **NA, PN i TS dopełniło odpowiednio jedno, cztery i trzy państwa członkowskie.** W porównaniu z planami przedstawionymi w ubiegłym roku, niektóre państwa członkowskie zdecydowały się na włączenie tego projektu do ICS2. W związku z tym niektóre państwa członkowskie zgłosiły daty wdrożenia przypadające po terminach przewidzianych w programie prac związanych z UKC.

- **Modernizacja krajowych systemów importu na podstawie UKC – NIS (modernizacja):** ma na celu wdrożenie wszystkich wymogów dotyczących procesów i danych wynikających z UKC, które dotyczą przywozu. W ramach pierwszego etapu wdrażania systemów państwa członkowskie muszą opracować specyfikację techniczną na poziomie państwa członkowskiego.

Postępy: Wszystkie państwa członkowskie zgłosiły Komisji, że prace nad tymi specyfikacjami są w toku i zakończą się do dnia 1 lipca 2021 r. Dziewięć państw członkowskich ukończyło swoje prace nad specyfikacją techniczną, a w przypadku siedmiu innych państw członkowskich prace nadal trwają. W porównaniu z ubiegłorocznym sprawozdaniem, zgłoszono pewne zmiany w planowaniu celów pośrednich w poszczególnych etapach, ale **wszystkie państwa członkowskie nadal zgodnie z planem dążą do osiągnięcia celu pośredniego w zakresie wdrożenia w 2022 r.**

- **Procedury specjalne w ramach UKC – SP (modernizacja):** celem tego projektu jest harmonizacja procedur specjalnych i ułatwienie ich stosowania (dotyczy to składowania celnego, końcowego przeznaczenia, odprawy czasowej oraz uszlachetniania czynnego i biernego). Państwa członkowskie będą musiały wdrożyć wszystkie zmiany wymagane w UKC w odniesieniu do procedur specjalnych do swoich systemów krajowych. Komponent 1 (wywozowy) procedur specjalnych zostanie wdrożony zgodnie z projektem krajowego Automatycznego Systemu Eksportu (AES) w ramach UKC oraz w ramach tego projektu (w terminie wdrożenia do 2025 r.), natomiast komponent 2 (przywozowy) zostanie wdrożony w ramach modernizacji projektu krajowych systemów importu w ramach UKC (w terminie wdrożenia do 2022 r.).

Postępy: Jedno z państw członkowskich uzupełniło swoje specyfikacje techniczne dla komponentu 1 procedur specjalnych, a dziewięć uzupełniło je dla komponentu 2. Istnieją współzależności między systemem AES a modernizacją krajowych systemów importu. Jak dotąd państwa członkowskie nie zgłosiły żadnych opóźnień i **wszystkie państwa członkowskie realizują prace zgodnie z planem**, przy czym pierwszy termin wyznaczono na 2022 r.

Podsumowując: Jeżeli chodzi o systemy krajowe, państwa członkowskie dokładają wszelkich starań, niekiedy w ramach intensywnej współpracy, aby poczynić postępy we wdrażaniu wymogów dotyczących NA/PN/TS, dostosowań w krajowych systemach importu oraz powiązanych z nimi procedur specjalnych. W związku ze zbliżającymi się terminami wdrożenia (31 grudnia 2022 r. dla wszystkich trzech systemów) państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę na tę kwestię, w szczególności dziesięć państw członkowskich, które nie mogły potwierdzić terminowego wdrożenia w odniesieniu do NA, cztery państwa członkowskie w odniesieniu do PN i trzy państwa członkowskie w odniesieniu do TS, jak przedstawiono w tabelach 9, 10 i 11 dokumentu roboczego służb Komisji załączonego do niniejszego sprawozdania.

4.3 Ryzyko opóźnień

W dniu 12 lutego 2020 r. Komisja przedstawiła pierwsze roczne sprawozdanie dla Rady z postępów we wdrażaniu UKC za 2019 r. Główne otrzymane informacje zwrotne były następujące:

- sprawozdanie wydawało się zbyt optymistyczne;

- w sprawozdaniu brakowało informacji na temat stabilności finansowania wdrożenia unijnego kodeksu celnego (w szczególności rentowności ICS2);
- najważniejsza jest stabilność załącznika B (wspólne wymogi dotyczące danych) do UKC.

W odpowiedzi na informacje zwrotne otrzymane od Rady Komisja jest przekonana, że **obecne sprawozdanie przedstawia prawidłowy przegląd sytuacji**, ponieważ z jednej strony opiera się na jej własnych działaniach prowadzących do postępu w zakresie transeuropejskich systemów centralnych, a z drugiej strony na działaniach państw członkowskich, o których poinformowano Komisję. Państwa członkowskie poproszono o przedstawienie realistycznego obrazu postępów w realizacji projektu i zidentyfikowanych zagrożeń w swoich sprawozdaniach na temat zdecentralizowanych elementów systemów transeuropejskich i systemów krajowych.

Jeżeli chodzi o **sytuację finansową i zrównoważoność**, w konkluzjach Rady w sprawie wieloletnich ram finansowych zatwierdzono przydział środków budżetowych na program „Cła” w wysokości 950 mln EUR. Stanowi to istotne zobowiązanie do zapewnienia wyników i finansowego wsparcia prac służb celnych, a w szczególności rozwoju systemów teleinformatycznych w okresie do 2027 r. W związku z tymi zmianami Komisja nie widzi już ryzyka braku budżetu UE na rozwój tych elementów systemu, za które jest odpowiedzialna. Należy zauważyć, że w momencie pisania tego sprawozdania trwają negocjacje budżetowe z Parlamentem Europejskim, więc ta liczba może nie być ostateczna.

Rada i administracje celne państw członkowskich poruszyły kwestię niestabilności załącznika B do UKC-RD⁶ i UKC-RW⁷ oraz zbliżające się zmiany jako istotne zagrożenie w kontekście zeszłorocznego sprawozdania. Wspólne wymogi dotyczące danych zawarte w załączniku B stosuje się w odniesieniu do systemów transeuropejskich i krajowych, a zastosowanie poszczególnych kolumn załącznika B do UKC-RD jest powiązane z terminami rozpoczęcia wykorzystywania systemów teleinformatycznych określonych w programie prac związanych z UKC. **Komisja z przyjemnością informuje, że dzięki postępom poczynionym w 2020 r. ryzyko zostało zmniejszone.** Prace nad harmonizacją wspólnych wymogów dotyczących danych w zakresie zgłoszeń, powiadomień i dowodów potwierdzających status celny towarów unijnych zostały sfinalizowane i znalazły odzwierciedlenie w zmianach do UKC-RD i UKC-RW, które Komisja przyjmie na początku 2020 r. Zmiany te były niezbędne do zapewnienia pełnej zgodności między przepisami prawnymi a specyfikacjami funkcjonalnymi i technicznymi systemów transeuropejskich oraz do zapewnienia koniecznej stabilności.

Jeżeli chodzi o badanie postępów w 2020 r., **Komisja osiąga dobre postępy w zakresie zmian, za które odpowiada, i nie zostały stwierdzone ani nie nastąpiły żadne opóźnienia po upływie przewidzianych prawem terminów. Ponadto nie zgłoszono żadnego poważnego ryzyka, które mogłoby doprowadzić do opóźnionego wdrożenia.**

Państwa członkowskie również osiągają znaczne postępy w zakresie zmian, za które odpowiadają. Jak stwierdzono w sekcji 4.2, istnieje jednak jeden projekt, w przypadku którego odnotowano opóźnienie w stosunku do przewidzianego prawem terminu (w tym przypadku dnia 31.12.2022 r.), a mianowicie projekt dotyczący powiadomień o przybyciu towarów, powiadomień o przedstawieniu towarów oraz czasowego

⁶Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 z dnia 28 lipca 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego (Dz.U. L 343 z 29.12.2015, s. 1-557).

⁷Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2447 z dnia 24 listopada 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny (Dz.U. L 343 z 29.12.2015, s. 1-558-893).

składowania, sklasyfikowany jako projekt wyłącznie krajowy. Opóźnienia zgłoszone przez państwa członkowskie przedstawiono w tabelach 9, 10 i 11 dokumentu roboczego służb Komisji załączonego do niniejszego sprawozdania i można je podsumować w następujący sposób:

- Jeżeli chodzi o wdrożenie powiadomień o przybyciu towarów, następujące państwa członkowskie mają planowaną datę wdrożenia późniejszą niż termin określony w programie prac związanych z UKC: BE, BG, DE, EE, ES, FI, FR, NL oraz RO. DK nie podała żadnej planowanej daty wdrożenia powiadomień o przybyciu towarów. Dokładniej rzecz biorąc, cztery państwa członkowskie poinformowały, że będą stosować powiadomienia o przybyciu towarów zintegrowane z ICS2 – faza 2 (planowane wdrożenie dnia 1.03.2023 r.). W przypadku 8 państw członkowskich opóźnienie ogranicza się do dwóch lub trzech miesięcy.
- W odniesieniu do wdrożenia powiadomień o przedstawieniu towarów i czasowego składowania następujące państwa członkowskie wskazały planowaną datę wdrożenia powiadomień o przedstawieniu towarów, która jest późniejsza niż termin określony w programie prac: BE, FR oraz NL. DK nie podała żadnej planowanej daty wdrożenia powiadomień o przedstawieniu towarów. Dokładniej rzecz biorąc, w przypadku dwóch państw członkowskich szacowane opóźnienie ogranicza się do dwóch miesięcy.

Jeżeli chodzi o projekt krajowych systemów importu, wydaje się, że ryzyko opóźnień, o którym wspomniało kilka państw członkowskich w zeszłorocznym sprawozdaniu, jest pod kontrolą i nie przekłada się już na nieterminowe ukończenie, co mogłoby mieć wpływ na projekt transeuropejskiej scentralizowanej odprawy dla importu.

Jeżeli chodzi o projekt krajowy dotyczący procedur specjalnych, wszystkie państwa członkowskie wskazały, że dotrzymują terminów, z wyjątkiem komponentu dotyczącego wywozu, dla którego jedno państwo członkowskie (DK) nie podało daty.

Od zeszłego roku po stronie **państw członkowskich** powtórzyło się wiele ogólnych zagrożeń, które mogły mieć wpływ na postęp ich działań. Najistotniejszym źródłem trudności i ryzyka opóźnień wskazanym przez państwa członkowskie jest brak zasobów i potrzeba dalszej integracji projektów w ramach UKC. W porównaniu z ubiegłorocznym sprawozdaniem pozostaje tylko kilka przypadków, w których nie rozstrzygnięto jeszcze przetargów, a w pozostałych przypadkach ryzyko związane z zamówieniami zniknęło. Jeżeli chodzi o brak zasobów finansowych, przyjęcie przez **Komisję** programu prac związanych z UKC oraz rocznego sprawozdania z postępów pod koniec 2019 r. pomogło państwom członkowskim w uzyskaniu dodatkowego budżetu. Jedno z państw członkowskich wyraźnie poinformowało o pomyślnym wyniku. Jeżeli chodzi o zasoby ludzkie, państwa członkowskie ponownie zwróciły uwagę na brak zasobów ludzkich, który stanowi szczególne ryzyko dla pomyślnego i terminowego wdrożenia projektów. Zasoby ludzkie często pracują równolegle nad innymi projektami informatycznymi. Ponadto istnieje wiele czynników wpływających na **złożoność** projektów w ramach UKC (w zakresie zależności w obrębie projektu, przejścia i testowania z podmiotami gospodarczymi, integracji systemów).

Już w rocznym sprawozdaniu z postępów z 2019 r. państwa członkowskie wskazały na trudności w wypełnianiu **obowiązków nałożonych na systemy celne w ramach pakietu dotyczącego VAT w handlu elektronicznym** przyjętego w dniu 5 grudnia 2017 r.⁸ Państwa członkowskie wspomniały, że równoległe wdrożenia wiązałyby się z ryzykiem opóźnienia

⁸ [Rozporządzenie wykonawcze Rady \(UE\) 2017/2459 z dnia 5 grudnia 2017 r.](#) (Dz.U. L 348 z 29.12.2017, s. 32–33)

w ukończeniu systemów teleinformatycznych w ramach UKC w odpowiednich terminach. **Komisja** dalej monitorowała sytuację w bieżącym roku. W dniu 8 maja 2020 r. Komisja zaproponowała przełożenie wprowadzenia nowych przepisów o sześć miesięcy (z 1 stycznia 2021 r. na 1 lipca 2021 r. lub później). Dnia 20 lipca 2020 r. Rada zaakceptowała ten wniosek i przyjęła niezbędne akty prawne⁹. Dzięki wspomnianemu przełożeniu państwa członkowskie mają więcej czasu na dotrzymanie przewidzianych prawem terminów w odniesieniu do krajowych zmian, a w 2020 r. mniej państw członkowskich zgłosiło ryzyko skutku ubocznego inicjatywy dotyczącej VAT w handlu elektronicznym na wdrożenie UKC. Głównie 2 państwa członkowskie zgłosiły potrzebę ponownego zaplanowania niektórych działań w ramach UKC oraz poszerzenia zakresu platform i wspierających systemów informatycznych. Stwierdziły one jednak również, że rozważają działania zaradcze, aby uniknąć rzeczywistego opóźnienia w rozpoczęciu wykorzystywania. Należy zauważyć, że ryzyko po stronie państw członkowskich rozważono w połączeniu z innymi czynnikami zewnętrznymi, takimi jak COVID-19 i brexit (zob. s. 29, 35, 41 dokumentu roboczego służb Komisji załączonego do niniejszego sprawozdania).

Jeżeli chodzi o wyzwania związane z pandemią COVID-19 i wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa z UE, Komisja poinformowała, że w odniesieniu do jej własnych działań nie odnotowuje się wpływu COVID-19 oraz że podjęto działania zaradcze w celu przeciwdziałania skutkom umowy o wystąpieniu. Państwa członkowskie poinformowały, że skutki są na daną chwilę niejasne, ale należało się spodziewać dodatkowej presji na planowanie w państwach oraz na ilość zasobów ludzkich dostępnych wewnętrznie i zewnętrznie (wykonawców usług informatycznych, podmiotów gospodarczych).

Podsumowując, ocena głównych zagrożeń związanych z terminowym wdrożeniem systemów w ramach UKC wykazała, że zagrożenia te występują głównie po stronie państw członkowskich i mają związek ze złożonością projektów, kwestiami dotyczącymi zamówień i umów, ograniczeniami zasobów, procesem transformacji oraz niektórymi czynnikami zewnętrznymi, takimi jak COVID-19 i brexit. Komisja będzie nadal wspierać państwa członkowskie w stosowaniu działań zaradczych, aby uniknąć sytuacji, w której ryzyko urzeczywistni się w postaci opóźnionego wdrożenia systemów teleinformatycznych, jak opisano w sekcji 4.4 poniżej.

4.4 Działania zaradcze

Jeżeli chodzi o **projekty krajowe**, planowanie i postępy przedstawione przez państwa członkowskie pokazują z jednej strony lepszą sytuację niż w ubiegłym roku w przypadku krajowych systemów importu, która nie wskazuje już na opóźnienia, ale z drugiej strony nieznacznie pogarsza się sytuacja w przypadku projektu krajowego dotyczącego powiadomień o przybyciu towarów, powiadomień o przedstawieniu towarów oraz czasowego składowania. **Ze względu na ocenione ryzyko Komisja zamierza zwiększyć wsparcie dla państw członkowskich** za pomocą kilku działań. Ponieważ niektóre państwa członkowskie wiążą swoje działania krajowe z działaniami planowanymi w kontekście fazy 2 ICS2, Komisja przeanalizuje szczegółowo tę dwumiesięczną rozbieżność w planowaniu. Będzie ona

⁹ [Decyzja Rady \(UE\) 2020/1109 z dnia 20 lipca 2020 r. zmieniająca dyrektywy \(UE\) 2017/2455 i \(UE\) 2019/1995 w odniesieniu do terminu transpozycji i daty rozpoczęcia stosowania w związku z pandemią COVID-19 \(Dz.U. L 244 z 29.7.2020, s. 3–5\)](#), [rozporządzenie Rady \(UE\) 2020/1108 z dnia 20 lipca 2020 r. zmieniające rozporządzenie \(UE\) 2017/2454 w odniesieniu do dat rozpoczęcia stosowania w związku z pandemią COVID-19 \(Dz.U. L 244 z 29.7.2020, s. 1–2\)](#) oraz [rozporządzenie wykonawcze Rady \(UE\) 2020/1112 z dnia 20 lipca 2020 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze \(UE\) 2019/2026 w odniesieniu do dat rozpoczęcia stosowania w związku z pandemią COVID-19 \(Dz.U. L 244 z 29.7.2020, s. 9–10\)](#).

bardziej regularnie monitorować postępy, nawiązywać dwustronne kontakty w celu zrozumienia problemów oraz kierować formalne pisma do zainteresowanych państw członkowskich z myślą o ograniczeniu ryzyka opóźnień. Jednocześnie zaleca się państwom członkowskim kontynuację i dalsze przyspieszanie intensywnej współpracy w zakresie realizacji projektu dotyczącego powiadomień o przybyciu towarów, powiadomień o przedstawieniu towarów oraz czasowego składowania, jak i połączenie sił w ramach zespołu ekspertów. Komisja kontynuuje współfinansowanie z programu „Cła” dla zespołu ekspertów ds. nowych podejść do opracowania i obsługi systemów informatycznych służb celnych (ETCIT). Ostatecznie terminowe wdrożenie komponentów krajowych pozostaje w gestii państw członkowskich.

Jak ogłoszono w zeszłorocznym sprawozdaniu, **Komisja** zwiększyła swoje wsparcie dla państw członkowskich na rzecz rozwoju **systemów transeuropejskich** poprzez ustanowienie innowacyjnych mechanizmów rozwoju i wdrażania, udoskonalenie podejścia do zarządzania oraz zapewnienie transeuropejskich programów koordynacji i monitorowania. Kwestia ta została opisana bardziej szczegółowo poniżej.

Komisja nadal stosuje **sprawne podejście do rozwoju i wdrożenia systemów teleinformatycznych w ramach UKC** w celu dostarczania i przeglądu dokumentacji projektowej oraz oprogramowania aplikacyjnego w przystępniejszych wersjach lub pakietach. Pozwala to na szybsze rozwiązania i bardziej zrównoważony nakład pracy Komisji i państw członkowskich. Była to metoda pionierska w projektach AES, systemu NCTS – faza 5 i ICS2 oraz została przyjęta z zadowoleniem przez państwa członkowskie i przedsiębiorstwa handlowe. W odpowiedzi na wniosek o uogólnienie tego podejścia wykorzystano je w innych projektach w ramach UKC, takich jak PoUS i CCI. Ponadto Komisja ustanowiła **mechanizm ściślejszej współpracy między wszystkimi zainteresowanymi stronami** od samego początku projektów, aby poprawić jakość działań przygotowawczych oraz uniknąć trudności w podejmowaniu decyzji i dodatkowych wymogów na późniejszych etapach projektów.

Tablica wskaźników wieloletniego planu strategicznego dla elektronicznych systemów celnych jest wykorzystywana jako narzędzie do śledzenia postępów i uzyskiwania informacji na temat postępów poczynionych przez Komisję. Punktem odniesienia dla etapów tablicy jest wieloletni plan strategiczny w dla elektronicznych systemów celnych na 2019 r. oraz program prac związanych z UKC na 2019 r. Co kwartał tablica jest prezentowana państwom członkowskim (Grupa Koordynacyjna ds. Elektronicznych Systemów Celnych) oraz społeczności handlowej (Grupa Kontaktowa ds. Handlu) do celów związanych z informowaniem i sterowaniem.

Obecnie Komisja nie tylko monitoruje postępy w zakresie głównych etapów projektu, jak wskazano w przypadku programu prac związanych z UKC oraz wieloletniego planu strategicznego dla elektronicznych systemów celnych, ale również określa szczegółowe etapy pośrednie w podziale na poszczególne projekty (np. terminy, przed upływem których wszystkie państwa członkowskie powinny ukończyć badanie zgodności). Takie ściślejsze monitorowanie jest potrzebne w celu umożliwienia zarządzania wdrażaniem zdecentralizowanych transeuropejskich systemów i uniknięcia dodatkowych kosztów eksploatacji starych i nowych systemów w przypadku wydłużonych okresów wdrażania.

Jeżeli chodzi o wdrażanie **programu ICS2**, Komisja kontynuowała „**transeuropejskie działania koordynacyjne**” w ramach ICS2 w latach 2019 i 2020¹⁰. Przedmiotem prac było wdrożenie ICS2 – fazy 1 w celu ułatwienia gotowości operacyjnej organów celnych państw

¹⁰ Transeuropejski aspekt działań w zakresie koordynacji w ramach ICS2, jako integralny element programu ICS2, uruchomiono w 2018 r.

członkowskich, przewoźników ekspresowych i operatorów pocztowych UE od dnia 15 marca 2021 r.

Komisja wspierała administracje krajowe i podmioty gospodarcze w ich działaniach na rzecz rozwoju poprzez szereg działań, które obejmowały:

- utworzenie specjalnego forum i organizację specjalnych seminariów internetowych, wsparcie za pośrednictwem często zadawanych pytań oraz organizację regularnych posiedzeń plenarnych poświęconych transeuropejskiej koordynacji w ramach ICS2 z udziałem przedstawicieli wszystkich państw członkowskich odpowiedzialnych za zarządzanie krajowym projektem ICS2 i zarządzanie ryzykiem, poszczególnych podmiotów gospodarczych, stowarzyszeń branżowych i organizacji międzynarodowych;
- ściśle i ciągle monitorowanie, tworzenie planów projektów krajowych i handlowych w celu zapewnienia ich zgodności z centralnym planowaniem Komisji we wszystkich istotnych fazach wprowadzania technologii informacyjnej (kampanie kontroli zgodności, badania kompleksowe, badania w środowisku testowym). Obejmowało to zarówno stałe wsparcie, jak i koordynację działań w zakresie kontroli zgodności oraz stymulowanie administracji krajowych i podmiotów gospodarczych do koordynowania swoich indywidualnych projektów;
- przygotowania do rozpoczęcia kampanii komunikacyjnych, obejmujących różne działania, które wdrożono w 2020 r. oraz w trakcie realizacji programu ICS2, w tym stworzenie specjalnej treści poświęconej programowi ICS2 na stronie internetowej DG TAXUD;
- przygotowanie materiałów szkoleniowych w oparciu o kompendium wspólnych wytycznych operacyjnych dla ICS2 – fazy 1.

Ponadto pod koniec 2019 r. Komisja uruchomiła **„Program monitorowania kwartalnego administracji krajowej” dotyczący transeuropejskich systemów NCTS – faza 5 i AES** z kluczowymi wskaźnikami skuteczności działania w celu regularnej oceny postępów i powiadamiania z dużym wyprzedzeniem, gdzie mogą wystąpić problemy.

Jako instrument uzupełniający Komisja ustanowiła również dla tych projektów **„Program koordynacji administracji krajowych”** w celu wspierania państw członkowskich w opracowywaniu i wdrażaniu ich krajowych komponentów systemów transeuropejskich. Programy te pomogą w sterowaniu procesem przechodzenia na stosowanie technik elektronicznego przetwarzania danych od 2020 r. dzięki specjalnemu punktowi informacyjnemu, seminariom internetowym, wizytom dwustronnym (w miarę możliwości), szkoleniom, działaniom następczym w zakresie kontroli zgodności, kwartalnej sprawozdawczości z postępów, zarządzaniu świadczeniem usług itp.

Na podstawie pierwszych sześciu miesięcy stosowania programu można przedstawić następujące wyniki:

- Wszystkie administracje krajowe zastosowały się do postanowień programu koordynacji dla systemu NCTS – faza 5 i AES, dostarczając szczegółowe krajowe plany projektów z wykorzystaniem proponowanych wzorów i zgłaszając wszelkie odstępstwa od planu bazowego.
- Ogólny program koordynacji został omówiony ze wszystkimi administracjami krajowymi w ramach czterech wirtualnych i fizycznych spotkań i został zaakceptowany przez Grupę Koordynacyjną ds. Elektronicznych Systemów Celnych.
- Odbyły się trzy misje dwustronne oraz sześć dwustronnych seminariów internetowych z udziałem administracji krajowych.

- Komisja zgłosiła Grupie Koordynacyjnej ds. Elektronicznych Systemów Celnych oraz Grupie ds. Polityki Celnej, że niniejsze sprawozdanie zawiera przegląd kluczowych wskaźników skuteczności działania w zakresie zagregowanych planów krajowych.

Uznaje się, że wyniki tych obu programów przynoszą cenne informacje o postępach i będą wykorzystywane w przyszłych rocznych sprawozdaniach z postępów. Będą w nich przewidziane szczegółowe informacje na temat postępów w podziale na projekty i państwa członkowskie.

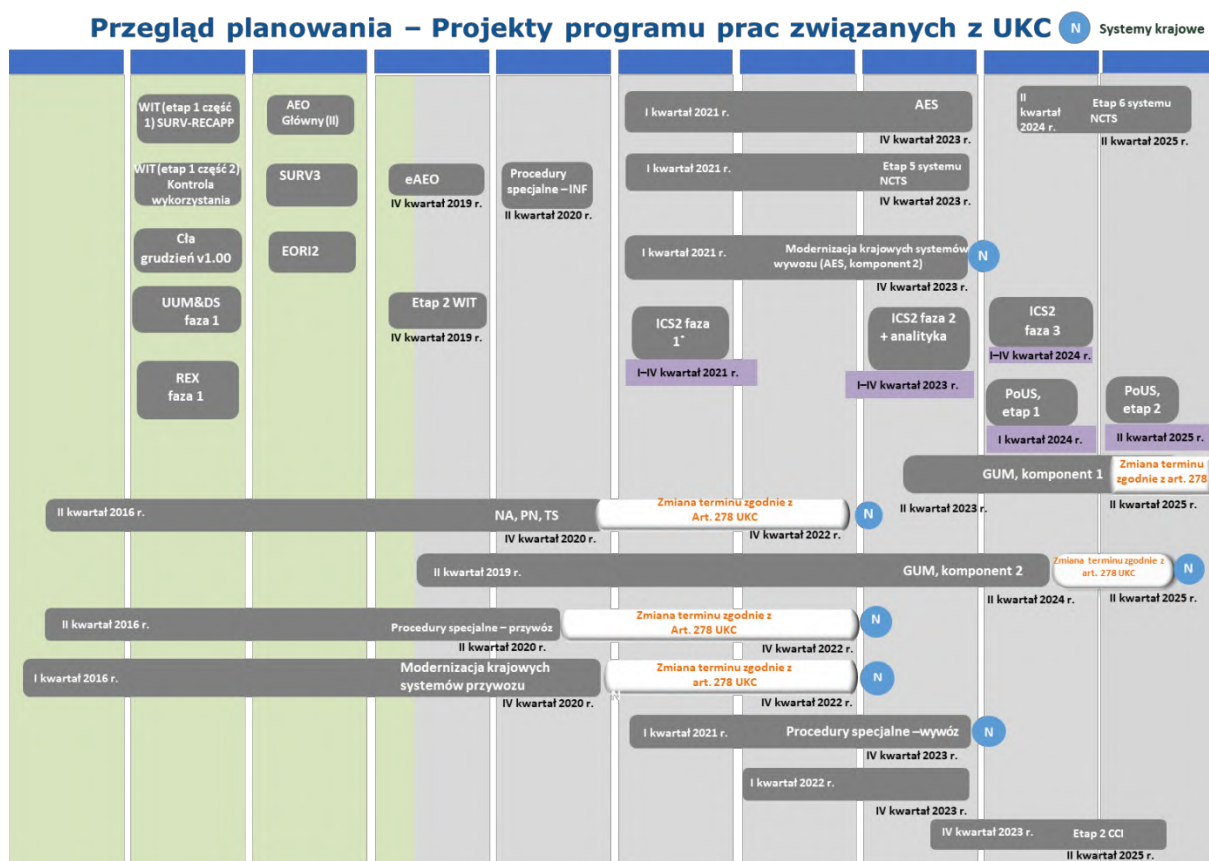
5 PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Podsumowując, jest oczywiste, że Komisja i państwa członkowskie **napotykają wyzwania** w zakresie zapewniania pełnego wdrożenia systemów teleinformatycznych w ramach UKC z poszanowaniem właściwych terminów. Ocena postępów i zagrożeń pokazuje, że wyzwania te znajdują się **przede wszystkim po stronie państw członkowskich**. Państwa członkowskie odnoszą się do niepewności związanej z wpływem pandemii COVID-19, do wielu innych obowiązków, które mają być wypełniane za pośrednictwem systemów celnych, do kwestii zasobów w państwach członkowskich, do złożoności i wzajemnej łączności systemów oraz do potrzeby płynnego przejścia od istniejących systemów do systemów zmodernizowanych, tak aby zminimalizować wpływ na handel. Komisja zobowiązuje się do wspierania, koordynowania i monitorowania postępów po stronie państw członkowskich w sposób bardziej uważny i dogłębny w nadchodzących latach oraz do podjęcia określonych konkretnych działań w celu zapewnienia terminowego wdrożenia systemów krajowych, jak również transeuropejskich.

Mimo wszystko jest jasne, że **poczyniono wymierne postępy. Wdrożono już znaczną liczbę systemów teleinformatycznych, które obecnie w pełni działają.**

W tym roku pomyślnie wdrożono projekt INF SP i poczyniono znaczne postępy w finalizowaniu specyfikacji technicznych i funkcjonalnych odpowiednio dla czterech i dwóch projektów, finalizując dwa uzasadnienia biznesowe i przygotowując się do najważniejszych nadchodzących faz.

Jak wspomniano powyżej, pozostałe projekty są w większości realizowane bez opóźnień i planuje się ich ukończenie zgodnie z planowaniem projektów określonym w programie prac związanych z UKC. Podsumowanie przeglądu planowania i postępów znajduje się na rys. 4 poniżej.

Rysunek 4: Planowanie projektów programu prac związanych z UKC

Komisja i państwa członkowskie będą kontynuować swoje regularne spotkania **w celu sterowania projektami i ich monitorowania** za pośrednictwem tablic wskaźników wieloletniego planu strategicznego dla elektronicznych systemów celnych oraz wzmocnionych wymogów dotyczących planowania i sprawozdawczości z postępów we wdrażaniu programu prac związanych z UKC. Komisja i państwa członkowskie będą również w dalszym ciągu prowadziły prace w dziedzinie opracowywania i rozwijania pozostałych systemów transeuropejskich pod względem uzasadnień biznesowych i dokumentów koncepcyjnych, a także będą przygotowywały specyfikacje funkcjonalne i techniczne (w tym w niektórych przypadkach przejściowe specyfikacje techniczne) jako podstawę do wdrożenia i uruchomienia systemów.

Komisja będzie kontynuować **kwartalne programy monitorowania i koordynacji administracji krajowych**. Komisja jest przekonana, że dzięki tym instrumentom zarządzania dysponuje odpowiednimi mechanizmami, które pozwolą jej stawić czoła nadchodzącym wyzwaniom.

Wszystkie państwa członkowskie wyraziły gotowość do określenia i podjęcia działań zaradczych w celu zapewnienia przestrzegania terminów planowania określonych w programie prac związanych z UKC.

Więcej szczegółowych informacji na temat planowania i statusu każdego projektu przedstawiono w **dokumencie roboczym służb Komisji opublikowanym wraz z niniejszym sprawozdaniem**.